MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI ESTETIK TARBIYALASHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Umarova Gulshod Abdujabbarovna
GULDPI Maktabgacha va boshlang‘icha ta’lim
metodikasi kafedrasi katta o‘qituvchisi
E-mail: gulshodumarova@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada ta’lim-tarbiya jarayonida maktabgacha ta’lim bolalarini estetik tarbiyalashda bilim va malakalarini shakllantirish uchun innovatsion texnologiyalardan foydalanish, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida uni amalga oshirish yo‘llari yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Ta’lim-tarbiya, innovatsiya, estetika, texnologiya, jarayon, zamonaviy pedagogik texnologiyalar.

Annotation: the article covers the use of innovative technologies for the formation of knowledge and skills in the aesthetic education of preschool children in the educational process, ways of its implementation in preschool educational organizations.

Keywords: education, innovation, aesthetics, technology, process, modern pedagogical technologies.

Bizga ma’lumki, har qanday innovatsiya texnologiya orqali amalga oshirilishdan tashkil topadi. Innovatsion texnologiya - bu inson faoliyatining turli sohalarida taraqqiyotni ta’minlash va samaradorlikni oshirish uchun yangi narsalarni yaratish yoki mavjudini takomillashtirish texnikasi va jarayoni hisoblanadi.

Innovatsion texnologiya yangi ilmiy bilimlarni olishga qaratilgan faoliyatidan foydalanish orqali rivojlanadi. Bundan tashqari, innovatsiyalarning paydo bo‘lishi loyihalash ishlarining natijasi bo‘lishi mumkin, bunda mavjud ilmiy nazariyalar va tushunchalar asosida amaliy harakatlarni amalga oshirish imkoniyatlarini aks ettiruvchi instrumental va texnologik bilimlar ishlab chiqiladi. Shunday qilib, innovatsion loyihalar yaratiladi, bu esa keyinchalik yangi texnologiyalarning paydo bo‘lishiga olib keladi.

Ta’limda innovatsion texnologiyalar o‘qitishda muayyan yondashuvlarni qo‘llash asosida qo‘llaniladi, ya’ni yangi texnologiyalarni rivojlantirish uchun asos bo‘lgan talablar va maqsadlarni o‘z ichiga olgan tamoyillar kiradi.

Pedagogik sohadagi barcha innovatsiyalar jamiyat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining hozirgi bosqichiga aniq mos kelishiga asoslanadi. Hozirgi vaqtda ular o‘quvchilarning mustaqilligini rivojlantirishga, o‘z-o‘zini o‘rganish va o‘z-o‘zini rivojlantirish qobiliyatlarini shakllantirishga, o‘quv dasturlarini mexanik ravishda emas, balki ongli ravishda o‘zlashtirishga qaratilishi kerak.

Prezidentimizning 2019 yilning 8 oktyabrida “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi farmonida belgilangan ustuvor vazifalarning mohiyati tahlil etiladigan bo‘lsa, bunda O‘zbekiston Respublikasida oliy ta’limni tizimli isloh qilishning ustuvor yo‘nalishlarini belgilash, zamonaviy bilim va yuksak ma‘naviy-axloqiy fazilatlarga ega, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarish, oliy ta’limni modernizatsiya qilish, ilg‘or ta’lim texnologiyalariga asoslangan holda ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish asosiy maqsad sifatida belgilanganligini inobat olish lozim.

Ta’lim sohasidagi innovatsion texnologiyalar doimiy ravishda rivojlanib, ularning turlari kengayib bormoqda. Maktabgacha ta’lim sohasidagi innovatsiyalar eski ta’lim standartlarini modernizatsiya qilishga asoslangan. Zamonaviy tarbiyachi doimiy ravishda o‘zini o‘zi tarbiyalashga, rivojlantirishga, bolalarni tarbiyalash va rivojlantirish imkoniyatlarini izlashga harakat qiladi. Tarbiyachi faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo‘lishi, o‘z tarbiyasida vatanga muhabbat tuyg‘usini uyg‘otishi kerak. Innovatsiyalar erta bolalik ta’limi uchun zarur bo‘lib qolganiga bir qancha sabablar bor. Avvalo, ular ota-onalarning ehtiyojlarini to‘liq qondirishga yordam beradi. Innovatsiyalarsiz maktabgacha ta’lim tashkilotlarining boshqa shunga o‘xshash muassasalar bilan raqobatlashishi qiyin.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlari orasida yetakchini aniqlash uchun ta’lim sohasidagi innovatsiyalarning maxsus tanlovi ishlab chiqilgan. “Eng yaxshi bolalar bog‘chasi” oliy unvoni sohibi munosib mukofot - maktabgacha ta’lim tashkiloti uchun katta tanlov, ota-onalar va bolalarning hurmati va mehrini oladi. Yangi ta’lim dasturlarini joriy etishdan tashqari, innovatsiyalar boshqa sohalarda ham bo‘lishi mumkin: ota-onalar, xodimlar va boshqaruv bilan ishlash. Ularni to‘g‘ri qo‘llash bilan maktabgacha ta’lim tashkiloti uzluksiz ishlaydi, bolalarning barkamol shaxsini rivojlantirishni ta'minlaydi. Ta’limdagi innovatsiyalarni aks ettiruvchi texnologiyalar qatoriga quyidagilar kiradi:

- loyiha faoliyati;
- talabalarga yo‘naltirilgan ta’lim;
- salomatlikni tejaydigan texnologiyalar;
- tadqiqot faoliyati;
- axborot va kommunikatsion ta’lim;
- o‘yin texnikasi.

Shundan maktabgacha ta’lim tashkilotlarida o‘yin texnologiyasining ahamiyati shundaki, u asosan dam olish bo‘lib, ta’lim funksiyasini bajaradi, ijodiy amalga oshirish va o‘zini namoyon qilishni rag‘batlantiradi. Albatta, u eng yosh maktabgacha yoshdagi bolalar guruhida qo‘llaniladi, chunki bu ularning yosh talablariga javob beradi. Undan tejamkorlik bilan foydalanish kerak.

O‘yin elementlaridan mashg‘ulotning istalgan bosqichida: boshida, o‘rtasida yoki oxirida so‘rov sifatida foydalanish mumkin. To‘g‘ri tashkil etilgan o‘yin maktabgacha yoshdagi bolalar xotirasini, qiziqishini uyg‘otadi, shuningdek passivlikni yengadi.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida innovatsion ta’lim texnologiyalari bolaning jismoniy va psixologik rivojlanishiga yordam beradi, uning o‘ziga va o‘z kuchiga ishonishiga, mustaqil va mas'uliyatli bo‘lishiga yordam beradi. O‘g‘il-qizlar dunyoni o‘yin orqali o‘rganadi, olgan bilimlarini amalda qo‘llashga harakat qiladi.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish, boshqa narsalar qatori, tarbiyachilar tomonidan tadqiqot faoliyati deb ataladigan faoliyat turlaridan foydalanishni o‘z ichiga oladi. Bu nimani anglatadi? Gap, birinchi navbatda, tarbiyachilarning sa’y-harakatlari, bolalarda tafakkurning tadqiqot turini shakllantirishga qaratilgan. Buning uchun maktabgacha yoshdagi bolalarni o‘qitish jarayonida tarbiyachilar keng tarqalgan usullarga murojaat qilishadi, ya’ni muammoni qo‘yish, uni har tomonlama tahlil qilish, modellashtirish, kuzatish, tajriba o‘tkazish, natijalarni aniqlash, yechimlarni topish va eng yaxshisini tanlash.

Maktabgacha ta’lim tashkilotlaridagi innovatsion "murabbiylarga" har bir bolaga yondashuvni topishga, uning xususiyatlarini, xarakter xususiyatlarini hisobga olishga yordam beradi va mashg‘ulotlarni hayajonli va g‘ayrioddiy "sarguzasht"ga aylantiradi. Buning uchun ota-onalar endi sevimli farzandlarini bog‘chaga borishga ko‘ndirishlari shart emas. Bolalar zavq bilan tashrif buyurishadi va har kuni o‘zlarining kichik bilim bazasini boyitadilar.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy jamiyat yosh avlod ta’lim tizimiga, jumladan, uning birinchi bosqichi – maktabgacha ta’limga yangi talablarni qo‘ymoqda. Ammo muammo iqtidorli daholarni izlashda emas, balki ijodiy qobiliyatlarni maqsadli shakllantirish, dunyoga nostandart qarashni, yangicha fikrlashni rivojlantirishdadir. Bu ijodkorlik, ixtiro qilish, bolaning shaxsiyatini eng yaxshi shakllantiradigan, uning mustaqilligi va kognitiv qiziqishini rivojlantiradigan yangi narsalarni yaratish qobiliyatidir.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Maktabgacha pedagogika. F.R. Qodirova, Sh.Q. Toshpo‘latova, N.M. Kayumova, M. N. A'zamova. Toshkent: “Tafakkur" nashriyoti, 2019

2. Polat E.S. Ta’lim tizimidagi zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalari - M .: "Akademiya" nashriyot markazi, 2008 y.

3. Umarova, G. (2024). METHODOLOGY FOR THE DEVELOPMENT OF ARTISTIC AND AESTHETIC EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN. Modern Science and Research, 3(2), 913-918.

4. O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING ILK VA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR RIVOJLANISHIGA QO‘YILADIGAN DAVLAT TALABLARI. – T., 2018.

5. Umarova, G. (2023). PREPARING STUDENTS OF PRESCHOOL EDUCATION TO DEVELOP THEIR ARTISTIC AND AESTHETIC ABILITIES ON THE BASIS OF ART EDUCATION IN CHILDREN. Modern Science and Research, 2(12), 229-232.

6. Umarova, G. (2023). ENHANCING METHODOLOGY FOR PREPARING PRESCHOOL STUDENTS FOR ARTISTIC AND AESTHETIC EDUCATION. Евразийский журнал академических исследований, 3(12 Part 2), 49-52.

7. Umarova, G. A. (2022). FORMATION OF AESTHETIC CULTURE OF PRESCHOOL CHILDREN. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(6), 552-558.

8. Ergashev, R. N., Umarova, G. A., Taylokova, G. M., Eshonkulova, M. K., Mamirova Z.U. (2021). FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN FUTURE LECTURERS. 湖南大学学报 (自然科学版), 48(12).